

My totiž máme státní zřízení, které nepotřebuje nic závidět zákonům sousedů, spíš jsme sami příkladem jiným, než abychom druhé napodobovali. Říká se mu demokracie, vláda lidu, protože se opírá o většinu, ne jen o několik málo jednotlivců; podle zákonů mají všichni stejná práva, když jde o soukromé zájmy, pokud však jde o společenský význam, má při vybírání pro veřejné úřady každý přednost podle toho, v čem vyniká, podle schopností, ne podle své příslušnosti k určité skupině. Když je naopak někdo chudý schopen vykonat pro obec něco dobrého, není mu v tom jeho nízké společenské postavení na překážku.

Ve vztahu ke společnosti žijeme svobodně a stejná svoboda panuje v každodenním vzájemném styku, kde neplatí žádné podezírání, kde se nehněváme na souseda, jestliže něco dělá podle své chuti, a nevyvoláváme mrzutosti, které sice nemusí být škodlivé, vyhlížejí však nepříjem-

V soukromém životě se chováme jeden k druhému bez vzájemného obtěžování a v životě veřejném nepřekračujeme zákony, především ze studu, posloucháme své spoluobčany, kteří právě zastávají úřady, a zákony, především ty, které byly dány na ochranu lidí, jimž bylo ukřivděno, a ty, které jsou sice nepsané, ale jejich porušení přináší podle obecného soudu hanbu.

Také jsme poskytli duchu přčetné příležitosti k odpočinku od námah: pravidelně pořádáme hry a náboženské slavnosti, které jdou za sebou po celý rok, a též jsou naše domy krásně zařízeny; potěšení, které z toho každý den máme, zahání smutnou náladu.

Pro velikost naší obce přichází k nám všemožné zboží z celého světa a my užíváme toho, co dobrého se vyrábí u ostatních lidí, stejně jako toho, co má svůj původ u nás.

I způsobem přípravy na válku se lišíme od svých nepřátel. Do svého města dovolujeme vstoupit komukoliv a nestává se, že bychom někdy vyháněním cizinců někomu bránili v poučení nebo v podívání na něco, z čeho by nepřítel mohl mít prospěch, protože by to nebylo utajeno, neboť víc než na vojenské přípravy a úskoky spoléháme na odhodlanost k činům vyrůstající v našem srdci. Ve výchově se některé národy snaží dosáhnout mužnosti namáhavým cvičením hned od dětství, kdežto my trávíme život ve volnosti, a přesto nejsme o nic horší, když dojde k zápasu s rovnocenným soupeřem. ...

A tak, jestliže jsme ochotni podstupovat nebezpečí raději po životě v pohodlí než po namáhavém výcviku a se statečností vycházející spíš z naší povahy než vynucenou zákony, plyne z toho pro nás výhoda, že se netrápíme předem nepříjemnostmi, které mohou přijít, když se však do nějakých dostaneme, neukážeme se méně odvážní než ti, kteří se stále lopotí. V tom si naše obec zaslouží obdiv, ale zaslouží si ho i jinak.

My totiž milujeme krásu, ale s mírou, a milujeme vědění, ale bez změkčilosti. Bohatství užíváme spíš proto, že nám umožňuje přiměřeně jednat, než proto, abychom se jím v řeči chlubili, a přiznat se k chudobě není pro nikoho hanba, ale spíš je hanba nedělat nic, aby se z ní člověk dostal.

Tiž lidé se dokáží starat jak o záležitosti veřejné, tak i o své vlastní, a věnují-li se jiní především svému zaměstnání, nechybí ani jim znalost politického života. My jediná totiž člověka, který se nezajímá o politiku, považujeme ne za člověka držícího se stranou, ale přímo neužitečného, sami rozhodujeme různé otázky nebo o nich aspoň patřičným způsobem uvažujeme a nedomníváme se, že řeči činnosti škodí, ale že je spíš chyba neujasnít si všechno řečí dřív, než se přikročí k vykonání toho, co je třeba. ...

I pokud jde o ušlechtilost duše, chováme se opačně než většina lidí. Získáváme si totiž přátele ne tím, že bychom od nich přijímali úsluhy, ale tím, že jim je prokazujeme. Kdo prokázal laskavost, je jistější přítel – bude se snažit udržet si stálou náklonnost k obdarovanému vděčnost, na niž má právo. Dlužník je méně horlivý, protože ví, že se mu bude vše, čím oplatí šlechtnost, počítat ne za laskavost, ale za splátku na dluh. My jediná prokazujeme komukoliv služby beze strachu, ne z prospěchářské vypočítavosti, ale v důvěře ve svobodu.

Démosthenes a Filip II.

Takové možnosti tehdy měl náš stát a nikdo by kromě uvedeného nemohl jmenovat nic navíc, jaké měl Filip II., se kterým jsme bojovali? Především vládl svým spojencům sám jako samovládce, což je ze všech válečných prostředků ten největší, dále, oni měli neustále v rukou zbraně, za třetí, on měl hojnost peněz a dělal, co za dobré uznal: nemusil při usnášení pronášet řeč ani se ve veřejném sedění radit, nemohl být žalován udavači ani pohnán pro protizákonné jednání, nikomu nemusil skládat účty, ne, jednoduše byl sám vládcem, vůdcem, pánem nade všemi. Zato já, který jsem stál v šiku proti němu – vždyť i k tomu je spravedlivě přihlédnout – jakou jsem měl pravomoc? Žádnou, vždyť už tu možnost mluvit před lidem, na které jediné já měl podíl, poskytoval jste jeho placeným přísluhovačům stejně jako mně, a kdykoli mě v něčem překonali – a takových případů bylo mnoho, u jednoho pro to, u druhého pro ono – učinili jste rozhodnutí v zájmu jeho a šli jste / domů/.

Z Augustova vlastního životopisu

„Činy božského Augusta vyryté na dvou bronzových pilířích, vystavených v Římě, následují v opise.

9. Maje devatenáct let věku, sebral jsem z vlastního popudu a na vlastní náklad vojsko, s jehož pomocí jsem stát ujařmený samovládou (Antoniovy) strany osvobodil ... Lid mne pak ... zvolil konsulem, když oba konsulové padli ve válce, a triumvirem k uspořádání státu.
10. Vrahy svého otce jsem vypudil do vyhnanství, a když potom zvedli hlavu proti státu, dvakrát jsem je porazil v bitvě. Války pozemní i námořní, občanské i zahraniční po všem okrsku zemském jsem často vedl a zvítěziv ušetřil jsem všech občanů, kteří prosili o milost. Cizí národy, jimž bylo možno odpustit bez obav, jsem hleděl raději zachovat než vyhubit ...
11. Dvakrát jsem slavil ovace, třikrát jsem jel v kurulském triumfu a jedenadvacetkrát jsem byl provolán imperátorem. Když mi pak senát přiřkl další triumfy, vzad jsem se jich. O mých triumfech bylo vedeno před mým vozem králů nebo královských dětí devět. Konsulem jsem byl (už) třináctkrát, když jsem toto psal, a byl jsem třicátý sedmý rok nositelem tribunské moci.
12. Diktaturu, která mi byla nabídnuta jak lidem, tak senátem ... jsem nepřijal ...
13. Prvním mužem senátu jsem byl až do toho dne, kdy jsem toto psal, čtyřicet roků. Byl jsem nejvyšším pontifikem, augurem, (jedním) z patnácti mužů ke konání obětí, ...
14. Jsa konsulem po šesté, provedl jsem s kolegou Markem Agrippou sčítání lidu ... Při té slavnostní uzávěrce bylo napočítáno římských občanů 4 063 000 hlav ...
15. Vojenské kolonie jsem založil v Africe, na Sicílii, v Makedonii, v obou Hispániích, v Acháji, v Asii, Sýrii, v Narbonské Galii, Pisídii. Itálie pak má 28 kolonií.
16. Za svého šestého a sedmého konsulátu, jakmile odstranil občanské války a dostal se souhlasem všech moc nade vším, předal jsem stát ze svých rukou pod vládu senátu a lidu římského. Za tuto zásluhu jsem byl z usnesení senátu nazván Augustem, veřejně mého domu byly jménem státu ověnceny vavřínem, nad mé dveře byl zavěšen občanský věnec a v Juliově radnici byl vystaven zlatý štít, který mi věnoval senát a lid římský za mou ctnost, dobrotivost, spravedlnost a zbožnost, jak dosvědčuje nápis na tom štítě.

Instrukce papeže Řehoře I. z roku 601 n. l. o přeměňování pohanských chrámů v křesťanské a o využití pohanských zvyků:

"Dovede-li vás všemohoucí Bůh k velmi ctihodnému muži, našemu bratrovi Augustinovi biskupovi, řekněte mu to, o čem dluho jsem v otázce Anglů uvažoval, totiž, že neměli by usilovat o ničení svatých bohů u toho lidu, ale pouze samotné sochy bohů v nich se nacházející ničit. Avšak je třeba světit vodu, kropit ji ony svatyně, je nutné stavět oltáře, vkládat do nich ostatky, poněvadž jsou-li tyto svatyně mohutně stavěné, je třeba přeměňovat je z míst uctívání démonů na místa cti pravého Boha. Je zapotřebí to učinit proto, aby lid, když uvidí své svatyně nezbourané, vytrhl blud ze srdce a poznáváje pravdivého Boha a uctívaje ho, přicházel s větší důvěrou k místům, na která si zvykl. A protože tento lid se zvykl také zabíjet mnoho volů jako obět pro demony, bylo by zapotřebí také nějakou slavnost v rámci těchto obřadů pro ně změnit, aby v den posvěcení kostela nebo v den narození svatých mučedníků, jejichž ostatky jsou tam uchovány, stavěl si z větví stromů stany poblíž oněch kostelů a oslavoval tuto slavnost zbožnými hody. A necht' onen lid neobětuje zvířata Satanovi, necht' je však zabíjí ke chvále boží a necht' je pojídá a skládá dikůvzdání dárci všeho, jelikož je nasycen pokrmem. Neboť je nepochybné, že prostým myslím nelze najednou všechno vzít. Protože ten, kdo se snaží vstoupit na nejvyšší místo, stoupá pomocí stupňů a kročejů, ne však skoky."

Einhard, Vita Caroli Magni

Karel Veliký jako panovník

Karel byl střídavý v jídle a pití, střídmejší ovšem v pití, neboť v nejvyšší míře hnušilo se mu opilství na každém člověku, což teprve když šlo o jeho blízké. ... Velmi zřídka pořádal hostiny a jenom při zvláštních oslavách, tehdy však s účastí mnoha pozvaných hostů. ... Dával si také předčítat dějiny nebo vyprávění z minulosti. ...

Řeč měl bohatou a plynulou, a co chtěl, mohl snadno a jasně vyjádřit. Nespokojoval se však jenom se znalostí mateřského jazyka, ale věnoval se také učení cizím řečem: v latině udělal také velké pokroky, že jí mluvil jako vlastní řečí, řečtině však rozuměl lépe, než sám jí mluvil. Byl tak výmluvný, že se téměř mohl zdát upovídáným. O svobodná umění velmi pečoval, jejich mistrů velmi si vážil a prokazoval jim velké pocty, Naučil se také umění početnímu a s užasnou pílí a velkou touhou po poznání bádal o běhu hvězd. Pokoušel se rovněž o psaní a z toho důvodu měl ve zvyku brát si do postele pod polštář tabulku a knížku, aby si ve volných chvílích cvičil ruku v obkreslování písmen. Avšak v tomto směru měl málo úspěchu, protože své úsilí začal příliš pozdě.

Lex Salica

1. Zabije-li svobodný Franka či jiného barbara, který žije podle sálského práva, budiž odsouzen zaplatit 8000 denárů.
2. Vhodí-li jej do studně či potopí pod vodu, budiž odsouzen zaplatit 24 000 denárů.
4. Zabije-li někdo toho kdo je v královské družině, budiž odsouzen zaplatit 24 000 denárů
7. Buďte-li však zabít Říman - držitel, to je ten, kdo v pagu, kde bydlí, drží vlastní majetek, budiž ten koho usvědčí, že jej zabil, odsouzen zaplatit 4000 denárů.
8. Zabije-li někdo Římana - poplatníka, budiž odsouzen zaplatit 1800 denárů...."

Capitularia (Capitulatio de partibus Saxoniae)

4. Kdo pohrdaje křesťanstvím poskvrní svatý 40 denní půst a pojí maso, budiž potrestán smrtí, avšak kněz ať zváží, zda snad někdo nebyl nouzí přiveden k hříchu, že maso pojedl.
7. Jestliže někdo podle pohanského zvyku dá sbravit tělo zemřelého člověka plamenem a jeho kosti v popel obrátí, budiž potrestán na životě.
8. Jestliže napříští někdo z národa Sasů, mezi nimi neznám, by se chtěl ukrývat jako nepokřtěný a přijít ke křtu by pohrdavě odmítal a chtěl zůstat pohánem, budiž potrestán smrtí.
20. Jestliže někdo uzavře zakázané nebo nedovolené manželství, zaplatí 60 solidů, je-li to šlechtic, 30, je-li svobodný...

... Žádný svobodný člověk nebude zatčen nebo uvězněn nebo zbaven majetku nebo prohlášen za psance nebo poslán do vyhnanství a nebude mu způsobena žádná škoda ... nestane-li se tak na základě soudního výroku jemu rovných nebo na základě zákonů země. ... Žádné daně nebudou v našem království požadovány, nebudou-li schváleny obecnou radou našeho království, vyjímaje případ, že by šlo o vykoupení nás samých, vypravení našeho staršího syna do pole a k vypravení naší nejstarší dcery při jejím prvním sňatku. A v těchto případech nebude třeba vypisovat jinou než rozumnou daň.

Abychom zřídili obecnou radu království, svoláme arcibiskupy, biskupy, opaty, hrabata a velké barony zvláštními listy, zpečetěnými naší pečeti, a nadto dáme svolati našimi šerify všechny, kdož jsou našimi přímými vazaly. Necht' si páni zvolí 25 baronů z tohoto království podle své volby, kteří mají všemi prostředky pozorovat, dodržovat a prosazovat mír a svobody, které jsme vám udělili. Jestliže král nebude dodržovat své závazky, necht' těchto dvacet pět baronů se vším lidem země nás donutí škodou, všemi prostředky, které budou v jejich moci, tj. tím, že se zmocní našich hradů, naší půdy, našeho majetku ... až bude škoda opravena podle jejich přání ...

Zpráva Ibráhima Ibn Jákúba o Čechách

A co se týče země Bujislava, tedy její délka od města Frága až k městu Kráková rovná se cestě tři týdnů a hraničí po celé délce se zemí Turků. Město Frága je vystavěno z kamene a vápna a je největším městem co do obchodu. Přicházejí sem z města Kráková Rusové a Slované se zbožím. A z krajů Turků muslimové, židé a Turci rovněž se zbožím a obchodními mincemi. Ti vyvážejí od nich otroky, cín a různé kožšiny. Jejich země je nejlepší zemí severu a nejzásobnější v potravinách. Prodává se tam za jeden kírát tolik pšenice, že vystačí člověku na měsíc, a za tutéž cenu tolik ječmene, kolik vystačí jezdcí na 40 dní, a dále za tento kírát deset slepic. V městě Frága vyrábějí sedla, uzdy a tlusté štíty, kterých se užívá v těchto zemích. V zemi Bujima zhotovují se též lehké šátky z tenké tkaniny v podobě sítky, které neslouží k ničemu. Cena těchto je u nich stálá: 10 šátků za jeden kírát. Jimi obchodují a provádějí směnu mezi sebou. To je jejich jmění a hodnota všech věcí, za ně získávají pšenici, mouku, koně, zlato, stříbro a všechno ostatní.

NICCOLO MACHIAVELLI

(1469–1527)

Vladař

Kdo získá a chce udržet dané území, musí dbát dvou věcí: Zaprvé aby vyhladil rod dosavadního vladaře, aby neměl ani jejich zákony, ani daně. ...

Proto si nutno pamatovat, že lidi musíme buď zahrnout laskavostí, nebo je zničit, neboť za drobná příkoří se mstí, ale za velká nemohou. Musí tedy příkoří člověku učiněné být tak velké, abychom se nepotřebovali bát pomsty. ...

Je sice nesnadné dobýt říši, kterou spravuje jediný pán, ale po dobytí je velmi snadné ji udržet. A naopak sledáváme, že je snadnější dobyt stát, ve kterém je král obklopen šlechtici, ale velmi nesnadné ho udržet. ...

Jestliže nově získané státy byly zvyklé žít podle vlastních zákonů a svobodně, jsou zde tři možnosti: jak si je uchovat: za prvé zničit je, za

druhé osobně se v nich usídlit, a za třetí nechat je žít podle jejich zákonů, vybírat daně a dosadit tam vládu několika málo mužů, kteří se starají, aby ti země zůstala nakloněna. Jinak je tomu v případě, že občané města nebo provincie jsou zvyklí žít pod vladařem a jeho rod vyvíjí. Zvykli si poslouchat, někdejšího vládce už nemají, o volbě nového z vlastních rad se nedohodnou a svobodně žít nedovedou. Nesahají proto tak ochotně ke zbraním, nový vládce je snadno získá a udrží na uzdě. ...

... zavádění nového řádu je pokus neobyčejně svízelný, jeho úspěch velmi nejistý a nebezpečí při jeho provádění nesmíme. Nový vládce si nepřátelí všechny, kdo měli prospěch ze starých zákonů, kdežto ti, kdo si slibují prospěch od zákonů nových, se ho zastávají jen vlašně. Jejich vlašnost je odůvodněna jednak strachem z odpůrců nových zákonů, jednak lidskou nedůvěřivostí. Lidé nevěří novotám, dokud se o jejich výhodách pevně nepřesvědčí. A tak odpůrci nového řádu napadají jej při každé příležitosti velmi vášnivě, kdežto ti druzí ho jen váhavě hájí. A vladařovi i jim hrozí pak nebezpečí. Novátoři musí při uskutečňování svého díla buď prosit, nebo mohou svou vůli vnutit. V prvním případě dopadnou pokaždé špatně a nic nesvedou. Ale vedou-li se prosadit silou, mají skoro vždycky úspěch. Povaha lidí je vrtkavá. Musíme si proto opatřit prostředky, abychom je mohli, když přestanou věřit, přinutit k víře násilím. ...

Není ovšem nic skvělejšího vraždění spoluobčanů, zrazování přátel, věrolomnost, ukrutnost a bezbožnost. Lze tak sice získat říši, ale nikoliv slávu. ...

... při ukrutnosti musíme rozlišovat nesprávný postup a správný postup. Za správný postup (lze-li vůbec hanebnosti nazvat správnými) můžeme označit ten, když v zájmu nezbytného zajištění moci provedeme všechny ukrutné činy najednou a pak v nich nepokračujeme, ale staráme se jak jen možno, aby z nich poddaní měli užitek. ...

Kdo se stane vladařem z přízně prostého lidu, musí si hledět zachovat jeho přátelství. Je to snadné, protože lid od něho žádá jen, aby ho neutiskoval. Kdo nabude vladařskou moc s pomocí bohatců, musí se snažit, aby krok za krokem získal na svou stranu také lid. ...

Je velký rozdíl v tom, jaký život je a jaký by měl být, a kdo nevidí, jak lidé jednají, ale jen to jak by jednat měli, učí se spíš své zkáze než ochraně. Člověk, který chce být za všech okolností dobrý, zcela určitě pohoří mezi ostatními, kdo dobří nejsou. Je proto nezbytné, aby se vladař pro vlastní spásu naučil, že nemusí být vždycky dobrý, ale podle potřeby někdy ano, někdy ne. ...

... vzniká spor: je-li lépe být milován než obáván nebo naopak. ... Obojí se nesnadno snáší, ... lidé se méně rozpakují uškodit tomu, ko-

ho milují, než tomu, koho se bojí. Je zcela dobře být obáván, ale nikoliv nenáviděn. Vladař to dokáže vždy, nebude-li brát občanům a poddaným majetek, ... protože lidé snadněji zapomenou na smrt vlastního otce než na ztrátu jmění. ...

Musíme si uvědomit, že lze bojovat dvojím způsobem: jednak zákonem, jednak násilím. První způsob je vlastní lidem, druhý zvířatům. Vladař proto musí umět jednat jako zvíře i jako lidé. ... Je-li tedy vladař nucen dobře si osvojit způsoby zvíře, má si vzít za vzor lišku a lva. Člověk musí být liškou, chce-li prohlédnout nástrahy, a lvem, chce-li zstrašit vlky. ... Obezřetný vládce nemůže a ani nesmí držet slovo, jestliže se věrnost obrací proti němu a jestliže pominuly příčiny, proč slovo dával. ... Lidé jsou tak prostomyslní a tolik se pachtí za tím co právě potřebují, že kdo chce klamat, vždycky najde někoho, kdo se oklamat dá. ...

Při posuzování lidské činnosti, zejména skutků vladařových, proti nimž není odvolání, se hledí na výsledek. Panovník se musí starat, aby zvířel a podržel si moc; prostředky, jimiž to dokázal, sledají lidé vždy čestnými a každý je bude chválit. ...

Vladař nemusí mít všechny dobré vlastnosti, ale musí umět vzbudit zdání, že je má. ...

Chceme-li posoudit vladařův důvtip, musíme si především všimnout, jakými muži se obkloplil. ...

Člověk nemá nikdy padat na zem, jen protože věří, že ho někdo zvedne. To se buď nestane, a i když se to stane nejsi v bezpečí, protože taková opora je ponižující a nezávisí na tvé vůli. Jen ta obrana je dobrá, spolehlivá a trvalá, která závisí na tobě a na tvé zdatnosti.

a jiných politických filozofů osvícenství. Prohlášení nezávislosti spočívá na dvou základních principech demokracie: všichni lidé mají nezadatelná práva a všechna moc vlády vychází z lidu a je vykonávána pouze se souhlasem ovládaných. Americká zkušenost dala odvalu všem, kteří se stavěli proti absolutní monarchii a privilegovaným třídám. Demokracie z roku 1789 byla však

odlišná od demokracie současné. Státy omezily volební právo na dospělé, svobodné muže, kteří vlastnili majetek. Ženy nemohly volit a černí otroci neměli žádná politická práva. Americká revoluce přinesla však nový druh vlády a nové vztahy mezi občany. Bylo to víc než většina Američanů zamýšlela, když revoluci začala. Revoluce inspirovala vývoj světa směrem k občanské společnosti.

Přílohy ke studiu:

PÍSEMNÉ PRAMENY

1. Ústní podání o příchodu Evropanů do Afriky, které se traduje u obyvatelstva v oblasti Leopoldvily v Kongu:

„Naši otcové žili pohodlně v Luabanské rovině. Měli dobytek a úrodnou půdu, měli doly na sůl a banánovníky. Náhle uviděli velkou loď s bílými plachtami. Bílí muži přišli z vody a mluvili nesrozumitelnou řečí. Naši kněží se jich báli, že jsou to Vumbi: duchové, kteří se vrátili na zem. Zaháněli je deštěm šípů zpátky do moře. Ale duchové chrtili hřmící smrtonosný oheň. Mnoho mužů bylo zabito. Naši kněží prchli. Náčelníci a proroci řekli, že Vumbi byli obyvateli naší země před námi. Naši otcové opustili luabanskou rovinu, protože se báli, že přijdou další lodě. Odešli k řece Lukala. Jiní zůstali blízko moře. Velká loď přijela znovu a opět se objevili bílí muži. Přistávaly další a další lodě. Od té doby dosud nepřinesli nám bílí nic, než válku a zmatek.“

2. Prohlášení nezávislosti, sepsané *Thomasem Jeffersonem*, přijaté na II. kontinentálním kongresu v r. 1776. (Jednomyslné prohlášení třinácti spojených států Ameriky.):

„... Nutí-li běh lidských událostí národ, aby rozvázal politická pouta, která jej spojovala s jiným národem, aby zaujal mezi mocnými světa samostatné a rovnoprávné postavení, k němuž jej opravňují přírodní zákony, pak vyžaduje patřičná úcta k mínění lidstva, aby tento národ vysvětlil důvody k takové rozluce.

Máme za to, že tyto pravdy nepotřebují dalšího důkazu: že totiž všichni lidé jsou stvořeni stejně, že jsou svým stvořitelem vybaveni určitými nezcizitelnými právy, jako jsou život, svoboda, touha po štěstí. Máme za to, že vlády byly dosazeny jen proto, aby zajistily tato práva, a že práva a plné moci těchto vlád závisejí na souhlasu ovládaných. To znamená, že je právem národa, kdykoli vládní systém tento účel ohrožuje nebo ničí, aby tento vládní systém změnil nebo zrušil a dosadil novou vládu, která je založena na takových zásadách a jejíž zřízení a pravomoc směřují k tomu, aby zajistily bezpečnost a štěstí národa...

Dějiny nynějšího krále Velké Británie jsou dějinami neustále opakovaného bezpráví a zvěle, kronikou činů, které mají jednoznačný cíl — vytvořit absolutní tyranii nad našimi státy. Abychom to dokázali, předkládáme nepodjatému světu tyto skutečnosti: Král nedal své dovolení k zákonům, velmi užitečným a velmi potřebným pro veřejný blahobyt, suspendoval svými guvernéry nutné zákony, dokud od něho nedojde schválení, a zanedbal sverchovanou měrou svou povinnost projednat předložené návrhy zákonů. Svolal zákonodárné sbory na místa, kde se nikdy předtím nesešly, nezpůsobila, nepohodlná, velmi vzdálená od míst, kde jsou chovány veřejné listiny, jen za tím účelem, aby těmto sborům činil potíže a kladl překážky. Anglický král rozpustil několikrát sněmovny reprezentantů, poněvadž se rozhodně a mužně vzepřely jeho útokům na práva lidu. Zřídil množství nových úřadů a vyslal k nám řady úředníků, aby týrali náš lid a utráceli naše jmění. Vydřoval mezi

námi stálé vojsko i v době míru bez svolení našich zákonodárných sborů. Podrobil nás soudní pravomoci, cizí naší konstituci a neuznané našimi zákony. Ubytoval mezi nás spousty ozbrojeného vojska. Odřízl náš obchod od ostatního světa. Ukládal nám daně bez našeho souhlasu...

Zrušil naše zákonodárné sbory a osvojil si právo a moc dávat nám zákony, kdykoli se mu zachtělo. Sám se zde připravil o svou vládu tím, že nás postavil mimo svou ochranu a vedl s námi válku...

Po celou dobu útlu jsme žádali nejujetivějším způsobem, aby tato svévolná opatření byla odvolána. Odpovědí na naše opětovné prosby byly pouze nové urážky. Kníže, poznamenaný takto všemi znaky tyрана, nehodí se za vladaře svobodného národa...

My, reprezentanti Spojených států amerických, shromáždění na společném Kongresu, dovolávající se Nejvyššího soudu světa pro poctivost svých úmyslů, oznamujeme tímto a prohlašujeme slavnostně v plné moci a ve jménu dobrého lidu amerických kolonií: Tyto spojené kolonie jsou a mají býti po právu svobodnými a nezávislými státy. Jsou prosty vší příslušnosti k britské koruně. Veškeré politické spojení mezi nimi a státem Velké Británie je a má býti úplně zrušeno. A k provedení tohoto prohlášení, v pevné víře v ochranu Boží prozřetelnosti, navzájem dáváme v zástavu svůj život, svůj majetek, svou čest.“

3. Ústava USA sepsaná r. 1787:

„My, lid Spojených států, abychom vytvořili dokonalejší jednotu, ustavili spravedlnost, zabezpečili vnitřní klid, upravili společnou obranu, rozšířili obecný blahobyt a zajistili požehnání svobody a své prosperity — ustanovujeme a zavádíme tuto konstituci Spojených států amerických.

1. Všechna zákonodárná moc uvedená v ústavě je soustředěna do Kongresu Spojených států, který sestává ze Senátu a Sněmovny reprezentantů.

2. Výkonná moc se uděluje prezidentu Spojených států. Ten má zastávat svůj úřad po dobu čtyř let spolu s viceprezidentem, voleným na tutéž dobu, a má být volen.

3. Soudní moc Spojených států je udělena Nejvyššímu soudnímu dvoru a podřízeným soudním dvorům, které Kongres čas od času zřizuje...

4. Nové státy mohou být Kongresem přijaty do Unie... Spojené státy určují každému státu v Unii republikánskou formu vlády a chrání jej před invazí... i proti domácímu násilí.

5. Kongres může dvoutřetinovou většinou obou sněmoven přijímat změny ústavy...

6. Senátoři, členové sněmovny, členové legislativy jednotlivých států a všichni výkonní a soudní úředníci Spojených států a jednotlivých států mají být zavázáni přísahou na ústavu. Žádný náboženský předpoklad není součástí kvalifikace k jakémukoli úřadu.

4. Doplnující články ústavy z roku 1791:

1. Kongres nesmí přijímat žádný zákon, který by zapovídal

[editovat] Prohlášení práv člověka a občana

Představitelé francouzského lidu, ustanovení v Národním shromáždění, domnívajíce se, že nevědomost, zapomenutí nebo pohrdání lidskými právy jsou jedinými příčinami veřejných neštěstí a zkorumpování vlád, rozhodli se vyložit v slavnostní Deklaraci přirozená, nezcizitelná a posvátná práva člověka za tím účelem, aby tato Deklarace, neustále jsouc před očima všem členům lidské společnosti, uváděla jim stále na paměť jejich práva a jejich povinnosti; aby činy zákonodárné moci a činy výkonné moci mohly být v každé chvíli porovnávány s účelem každé politické instituce a byly v důsledku toho chovány ještě více v úctě; aby požadavky občanů, když se budou napříště zakládat na jednoduchých a nepopíratelných zásadách, směřovaly vždy k zachování ústavy a ku blahu všech.

V důsledku toho Národní shromáždění uznává a vyhláší, za přítomnosti a pod záštitou Nejvyšší Bytosti, tato práva člověka a občana:

1. Lidé se rodí a zůstávají svobodnými a rovnými ve svých právech. Společenské rozdíly se mohou zakládat pouze na prospěšnosti pro celek.
2. *Účelem každého politického společenství je zachování přirozených a nezadatelných práv člověka. Tato práva jsou: svoboda, vlastnictví, bezpečnost a právo na odpor proti útlaku.*
3. Princip veškeré svrchovanosti spočívá v podstatě v národě. Žádný sbor, žádný jednotlivec nemůže vykonávat moc, která by z něj nebyla výslovně odvozena.
4. Svoboda spočívá v tom, že každý může činit vše, co neškodí druhému. Proto výkon přirozených práv každého člověka nemá jiných mezí než ty, které zajišťují ostatním členům společnosti užívání týchž práv. Tyto meze mohou být ustanoveny pouze zákonem.
5. Zákon má právo zakazovat pouze činy škodlivé společnosti. Nikomu nemůže být bráněno v tom, co není zakázáno zákonem, a nikdo nemůže být nucen činit něco, co zákon nenařizuje.
6. Zákon je vyjádřením všeobecné vůle. Všichni občané mají právo účastnit se osobně nebo prostřednictvím svých zástupců při jeho vytváření. Zákon má být stejný pro všechny, ať už poskytuje ochranu či trestá. Všichni občané, jsouce si před zákonem rovni, mají stejný přístup ke všem hodnostem, veřejným úřadům a zaměstnáním, podle svých schopností a jen na základě rozlišení, která vyplývají z jejich ctností a z jejich nadání.
7. Každý člověk může být obžalován, zatčen nebo uvězněn pouze v případech stanovených zákonem a pouze způsoby, které zákon předepisuje. Ti, kteří vyžadují, vyhotovují, vykonávají nebo dávají vykonávat svévolné příkazy, mají být potrestáni; ale každý občan předvolaný nebo vzatý do vazby na základě zákona musí okamžitě poslechnout, jinak se stává vinným pro odpor.
8. Zákon má stanovit pouze tresty, které jsou nezbytně a zřejmě nutné; každý může být potrestán pouze na základě zákona, schváleného a vyhlášeného před spáchaným činem a zákonně prováděného.
9. Každý člověk je pokládán za nevinného až do té doby, kdy je prokázána jeho vina; jestliže se pokládá za nezbytné zatknout jej, každá přísnost, která by nebyla nutná k zajištění jeho osoby, má být přísně potlačena.
10. Nikomu se nesmí dít újma pro jeho názory, i náboženské, ledaže by jejich projev rušil pořádek stanovený zákonem.
11. Svobodné sdělování myšlenek a názorů je jedním z nejdrahocennějších práv člověka, každý občan může tedy svobodně mluvit, psát, tisknout, jest se mu však zodpovídat za zneužívání této svobody v případech zákonem stanovených.
12. Záruka práv člověka a občana vyžaduje existenci veřejné moci; tato moc je tedy zřízena ve prospěch všech a ne tedy k osobnímu užítku těch, kterým je svěřena.
13. K udržování veřejné moci a k úhradě správních výdajů je zapotřebí společných daní; mají být rovnoměrně rozvrženy na všechny občany podle jejich majetkové schopnosti.
14. Všichni občané mají právo určit sami nebo prostřednictvím svých zástupců potřebnost veřejných daní, svobodně k nim dát souhlas, kontrolovat jejich používání, určit jejich kvótu, základ, způsob jejich vybírání a dobu jejich trvání.
15. Společnost má právo žádat na každém veřejném úředníkovi počet z jeho činnosti.
16. Společnost, ve které záruka práv není zajištěna a ve které rozdělení moci není zavedeno, nemůže o sobě říkat, že má ústavu.
17. Protože vlastnictví je nedotknutelným a posvátným právem, nikdo ho nemůže být zbaven kromě případu, kdy by to vyžadovala zákonně zajištěná veřejná nezbytnost, a pod podmínkou spravedlivého a předchozího odškodnění.

23. srpna 1939

SMLOUVA O NEÚTOČENÍ MEZI NĚMECKEM A SVAZEM SOVĚTSKÝCH SOCIALISTICKÝCH REPUBLIK

Vláda Německé Říše
a vláda Svazu sovětských socialistických republik,
přejíce si upevnit věc míru mezi Německem a SSSR a vycházejíce
ze základních ustanovení smlouvy o neutralitě uzavřené v dubnu 1926
mezi Německem a SSSR, dohodly se o následujícím:

Článek I

Obě Vysoké smluvní strany se zavazují upustit od jakéhokoliv násilného aktu, od jakékoli válečné akce, od vzájemného napadení, které by provedly buď samy, anebo ve spojení s jinými silami.

Článek II

V případě, že by se jedna z Vysokých smluvních stran stala objektem válečného aktu ze strany třetí síly, neposkytne druhá Vysoká smluvní strana žádným způsobem pomoc této třetí síle.

Článek III

Vlády obou Vysokých smluvních stran budou v budoucnosti udržovat stálý vzájemný kontakt za účelem konzultace, umožňující výměnu informací o problémech týkajících se společných zájmů.

Článek IV

Žádná z obou Vysokých smluvních stran se nezúčastní jakéhokoliv společování sil, jež by přímo, či nepřímo bylo namířeno proti druhé straně.

Článek V

Jestliže by v těch či oněch otázkách vznikly spory či konflikty mezi Vysokými smluvními stranami, budou obě strany své spory či konflikty řešit výhradně přátelskou výměnou názorů, anebo, v případě nutnosti, prostřednictvím povolaných arbitrážních komisí.

Článek VI

Tato smlouva se uzavírá na dobu deseti let s tím, že nevyprší-li ji jedna z Vysokých smluvních stran rok před uplynutím této doby, bude platnost smlouvy automaticky prodloužena o dalších pět let.

Článek VII

Tato smlouva bude ratifikována v nejkrajším možném čase. Ratifikační listiny budou vyměněny v Berlíně. Smlouva nabývá platnosti v okamžiku jejího podepsání.

Vyhotoveno ve dvou exemplářích, v německém a ruském jazyce.

Moskva, 23. srpna 1939

Za vládu Německé Říše: Zplnomocněnec vlády SSSR:
von Ribbentrop V. Molotov

Tajný dodatečný protokol

U příležitosti podepsání paktu o neútočení mezi Německou Říší a Svazem sovětských socialistických republik podepsaní zplnomocněnci obou stran vedli přísně důvěrné rozhovory o otázkách hranic jejich daných sfér vlivu ve východní Evropě. Tyto rozhovory vedly k následujícím závěrům:

1. V případě nového územního a politického uspořádání oblastí náležejících k baltským státům (k Finsku, Estonsku, Lotyšsku, Litvě) bude severní hranice Litvy tvořit rozhraní mezi sférami vlivu Německa a SSSR. V této souvislosti obě strany uznávají zájem Litvy na území Vilna.

2. V případě nového územního a politického uspořádání oblastí náležejících k polskému státu bude rozhraní sfér vlivu mezi Německem a SSSR tvořit zhruba linie řek Narev, Visla a San.

Otázka, zda zájem obou stran bude vyžadovat udržení nezávislého polského státu a jakými hranicemi má být tento stát vymezen, bude moci být definitivně vyřešena teprve v průběhu dalšího politického vývoje.

V každém případě budou obě vlády řešit tuto otázku přátelskou
dohodou.

3. Pokud se týče jihovýchodní Evropy, zdůraznila sovětská strana svůj zájem na Besarábii. Německá strana potvrdila svůj naprostý politický nezájem o tyto oblasti.
4. Tento protokol budou obě strany považovat za přísně tajný.

Moskevský proces

To, co si můžeš přečíst v novinách, je hra, jíž uvěřit se nedá a scény, z nichž jde hrůza, strach všeptává nápopověda.

To, co si můžeš přečíst v novinách, je hra, ať svět se baví. Jen konec – lidské krve pach je bohužel však pravý.

Právo lidu č. 22, 26. 1. 1937

Puškinův pomník v Moskvě

Za vložkou vločka neslyšně se snáší do kudrn vlasů, spjatých do kovu.

Z minula časů až po dobu naší zvoní tu, zvoní řetěz okovů.

Za vložkou vločka zdobí jeho hlavu, ten bílý příkrov pěvci nesluší.

Dřív k šibenícím vedli na popravu, dnes jenom krátce – kulku za uši.

Svobody pěvče, tu máš kytku růží a poslouchej nás, slova poplynou.

Proč nedat slávu mrtvému již muži, když sto let spí už mlčky pod hlínou?

Svoboda! Slovo, které není v módě, svoboda dneska se už nenosí.

To nevdá, by pěvci o svobodě kdekdo dnes nelez chvatně pod šosy.

A rudé stuhu planou na tvé lýře, zástupy lidí stojí v obdivu.

Některé ovšem pošlou do Sibíře, tak jako když byls ještě na živu.

Z minula časů až po dobu naší zvoní tu, zvoní řetěz okovů,

za vložkou vločka neslyšně se snáší do kudrn vlasů, spjatých do kovu.

Norimberské zákony

I. Zákon o říšském občanství § 2, odstavec 1. Říšským občanem jest pouze státní příslušník německé nebo příbuzné krve, který dokazuje svým chováním, že je ochoten a schopen věrně sloužit německému národu a říši.

odstavec 3. Říšský občan je jediným nositelem v zákonech stanovených plných politických práv.

II. Zákon o ochraně německé krve a německé cti.

§ 1, odstavec 1. Sňatky mezi židy a státními příslušníky německé nebo druhově příbuzné krve jsou zakázány. Manželský uzavřená proti tomuto zákonu jsou neplatná, i když byla k obcházení zákona uzavřena v cizině.

§ 2. Mimomanželský styk mezi židy a státními příslušníky německé nebo druhově příbuzné krve je zakázán.

§ 3. Židé nesmějí ve své domácnosti zaměstnávat státní příslušníce německé nebo druhově příbuzné krve mladší 45 let.

§ 5, odstavec 1. Kdo jedná proti zákazu § 1, bude potrestán kázní.

odstavec 2. Muž, který jedná proti zákazu § 2, bude potrestán kázní nebo vězením.

III. K zákonu o říšském občanství bylo vydáno speciální nařízení, které specifikovalo pojem „Žid a židovský míšenec“ do nejmenších detailů.

Pondělní Ranní noviny č. 26, 1. 2. 1937